



Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. Vtrum præter scientiam beatam, & infusam, constituenda sit in
anima Christi Domini scientia per se acquisibilis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

proprietates; alioquin per habitum scientiæ infusæ Christus nullum objectum scientificæ & demonstrativè cognosceret, subindeque talis habitus non esset scientia, sed intelligentia, seu habitus primorum principiorum, qui solum veritates indemonstrabiles, & medio carentes attingit.

139. Colligitur quintò, Christum per scientiam infusam potuisse intelligere sine conversione ad phantasmata, vel cum conversione ad illa, pro voluntatis arbitrio.

Probat: Christus habebat duplicem modum intelligendi, alterum communem Angelis & Beatis, ut comprehensio; alterum communem hominibus, ut viator: Atqui per primum erat omnino independens à phantasmatis; tùm quia habebat species infusas à Deo, sicut Angelis; tùm etiam quia habebat dominium supra suum corpus, ut Beati: Ergo ex eo capite non debebat necessariò uti phantasmatis. Similiter ut viator habebat communem modum intelligendi cum alijs hominibus, ut èndò sensibus & phantasmatis: Ergo ex eo capite poterat se convertere ad phantasmata, ut in ipsis rebus velut in speculis & exemplis videret, quæ per scientiam infusam cognoscebat.

140. Confirmatur: Quia scientia per se infusa, etsi supernaturalis sit, fuit tamen in modo operandi proportionata naturæ humanæ, & modo naturali cognoscendi intellectus humani, qui est per discursum intelligere, potuit Christus illà uti discurrendo, ut præcedenti corollario ostensum est: Atqui etiam modus connaturalis intelligendi animæ corpori unitæ est intelligere speculari phantasmata, & convertendo se ad illa: Ergo eadem ratione Christus potuit uti scientiâ infusâ convertendo se ad phantasmata. Quod ut magis percipiatur, & argumento, quod in contrarium fieri posset, occurratur,

141. Notandum est cum D. Thoma in 3. dist. 14. qu. 1. art. 3. quaestione 3. quod intellectus habet se ad phantasmata dupliciter: Uno modo sicut accipiens à phantasmatis scientiam, quod est in illis, qui nondum scientiam habent secundum modum, qui est à rebus ad animam. Alio modo secundum motum, qui est ab anima ad res, in quantum phantasmatis utitur quasi exemplis, in quibus inspicit quod considerat; cuius tamen scientiam prius habebat in anima. Quamvis ergo scientia infusa animæ Christi non posset primò modò à phantasmatis dependere, cum ab illis non posset species accipere, eò quod species tali scientiæ deservientes habitæ sint per infusionem; benè tamen secundò modò, potuit enim Christus uti tali scientiâ ponendo species super phantasmata, & in ipsis phantasmatis objectum sensibile inspicendo, quod alias in seipso poterat per tales species cognoscere. Sicut ille qui potens aliquid objectum videre in seipso, voluntariè visum ad speculum applicat, illudque in speculo intuetur.

142. Colligitur sextò, scientiam infusam animæ Christi non fuisse semper in actuali consideratione omnium objectorum, ad quæ poterat se extendere, imò nec fuisse necessariò cum cognitione actuali alicujus objecti conjunctam; quia licet talis habitus esset supernaturalis & infusus, fuit tamen voluntati humanae Christi, quantum ad usum subiectus; eo modo quo habitus charitatis, licet sit supernaturalis, subditur tamen nostræ voluntati, quantum ad applicationem & usum; unde sicut habitu charitatis uti-

mur quando volumus, & quantum volumus, ita & anima Christi utebatur scientiâ infusâ quando volebat, & per ipsam ea solum objecta considerabat, ad quorum considerationem illam applicabat.

Colliges septimò, scientiam infusam Christi esse quidem superiorem scientiâ Angelorum, non solum quantum ad claritatem & certitudinem, sed etiam quantum ad numerum scientiarum, cum per eam Christus cognoscat plura mysteria gratiæ, & futura contingentiæ, nec non occurrentium cogitationes, quæ Angelis non revelantur, ut constat ex dictis art. 4. Est tamen scientiâ Angelicâ inferiorem, quantum ad modum cognoscendi qui est naturalis animæ humanæ, nempe modum cognoscendi per discursum, & per conversionem ad phantasmata, ut ait Thomas art. 4. & quantum ad species quibus utitur; quia, ut idem S. Doctor art. 6. docet, species animæ Christi infusæ, sunt minus universales, quam species Angelis indicæ: quia sunt commensuratae intellectui humano Christi, qui non est ita perfectus sicut intellectus angelicus.

DISPUTATIO XVIIII.

De scientia Christi acquisita.

Ad quæst. 12. D. Thoma.

Postquam S. Doctor de scientia beata infusâ animæ Christi disseruit, ut coram de scientiâ Christi tractatum per solvat, sequuntur de scientiâ à Christo acquisita, circa quam pauca occurrunt, articulis sequentiis discutienda.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum præter scientiam beatam, & infusam, constituenda sit in anima Christi Domini scientia per se acquisibilis?

§. I.

Quibusdam præmissis conclusio affirmativa statuitur.

Notandum primò: quod scientia per se acquisibilis illa dicitur, quæ tametsi de facto à Deo aliquando infundatur (qualiter omnes scientias naturales fuisse Adamo in primo cõditionis instanti infusas, docet D. Thomas 1. p. qu. 94. art. 3.) per se tamen & connatur aliter per nostris actibus acquiri; ad differentiam scientiæ infusæ per se, cui vel repugnat esse taliter nostris actibus acquiri, vel licet possit de potentia absoluta illis effici, per se tamen & connaturaliter per infusionem haberi.

Notandum secundò: hic solum nos inquirere, an in Christo fuerit scientia quæ per se & ex natura sua ab homine acquisibilis est. Utrum vero Christus eam per accidens habuerit per infusionem, sicut Adamus: vel illam de facto propriis actibus sibi comparaverit, sicut nos eam acquirimus, dicemus articulo sequenti. His præmissis, pro resolutione difficultatis proponitur.

Dico breviter: constituenda est in anima Christi Domini scientia ex genere suo acquisita. Ita communiter docent Theologi cum S. Thoma supra quæst. 9. art. 4. excepto Richardo; licet e-

him pro opposita sententia referantur Bonaven-
tura, Scotus, Gabriel, & Durandus; illi tamen
non negant dari in anima Christi Domini scien-
tiam per se & ex genere suo acquisibilem, sed
tantum volunt eam de facto non fuisse ab illo
proprijs actibus acquisitam, sed per accidens in-
fusa. Quidquid tamen sit de hoc,

Probatur primò conclusio hac ratione. Opor-
tuit ut omnis potentialitas naturalis animæ
Christi conveniens ad actum reduceretur, ut ex
suprà dictis patet: Sed anima Christi Domini est
in potentia naturali ad scientiam per se acqui-
sibilem, cum sit ejusdem speciei cum cæteris ani-
mabus, in quibus hujusmodi potentia invenitur.
Ergo fuit ad actum redacta, & consequenter ha-
bit scientiam istã ex genere suo acquisibilem.

Confirmatur. Quia anima Christi est in poten-
tia ad scientiam beatam, qua intelligit modò di-
vino, & ad scientiam per se infusam, qua intelli-
git modò Angelicò, fuerunt in ipsa scientia infu-
sa per se naturalis & supernaturalis, ut suprà o-
stentum est: Sed anima Christi est etiam in po-
tentia ut intelligat modò humano: Ergo in ipsa
constituenda est scientia ex genere suo acqui-
sibilis, per quam modò humano intelligat.

Confirmatur amplius: Anima Christi est in
potentia ad intelligendum per conversionem ad
superiora recipiendo perfectionem ab illis, sci-
licet species impressas, infusas à Deo; est etiam
in potentia ad intelligendum per conversionem
ad inferiora, nimirum per species ab illis acce-
ptas: Sed ut prima potentia compleatur, & ad ac-
tum reducat, ponitur in anima Christi scien-
tia per se infusa naturalis & supernaturalis: Ergo
ut secunda compleatur, & ad actum reduca-
tur, sunt in ipso constituenda species per se ac-
quisibiles ab objectis materialibus, & conse-
quenter scientia ex genere suo acquisibilis, quæ
vel in his speciebus consistit, vel illas supponit.

Probatur secundò conclusio: Potentia intel-
lectiva Christi non minus perfecta fuit, quam e-
jus voluntas: Sed voluntas Christi præter virtu-
tas per se infusas habuit etiam per se acquisibi-
les, ut suprà ostentum est: Ergo pariter potentia
intellectiva Christi præter scientiam per se infu-
sam habuit scientiam per se acquisibilem. Hac
conclusio magis patebit ex dicendis art. seq. ubi
alias rationes, quas tradit S. Thomas art. 4.
adducemus, & exponemus.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò: Omnia quæ Christus cog-
noscere potest per scientiam acquisitam,
cognoscit per infusam, idque evidentiori &
perfectiori modò: Ergo frustra in eo ponitur
scientia ex genere suo acquisita.

Respondeo, concessio Antecedente, negando
Consequentiam: ad perfectionem enim intelle-
ctus Christi spectat non solum omnia objecta
cognoscere, sed etiam omni modò quo cogno-
scibilia sunt: unde sicut in anima Christi præter
scientiam beatam, qua res in verbo contempla-
tur, ponitur scientia infusa, per quam illas extrã
verbum cognoscit, eò quòd utroque modo ab
ea cognoscibiles sint: ita quia res naturales non
solum per species à Deo infusas, sed etiam per
species à phantasmaticibus abstractas cognosci
possunt, debet in anima Christi præter scientiam
naturalem infusam poni scientia ex genere
suo acquisibilis, quæ per species à phantasmati-

bus abstractas objecta naturalia cognoscatur; præ-
sertim cum modus ille cognoscendi sit ma-
ximè connaturalis animæ Christi, utpotè con-
junctæ humano corpori: ut enim docet D. Tho-
mas 1. p. qu. 89. in corp. idcirco anima rationalis
univer humanò corpori, ut ex unione ad il-
lud sortitur modum intelligendi per species
acquisitas, & per conversionem ad phantasma-
ta, qui est ipsi connaturalior.

Objicies secundò: Duæ formæ solo numero
distinctæ non possunt esse simul in eodem subje-
cto: Sed scientia infusa naturalis (quam fuisse in
Christo disp. præc. art. 1. docuimus) solo nume-
ro differre potest à scientia naturali acquisita:
Ergo primã admisã in Christo, secunda ab eo
excludi debet. Major est certa, nam in senten-
tia Thomistarum duo accidentia solo numero
distincta nequeunt in eodem subjecto existere.
Minor verò, in qua solum est difficultas, sic o-
stenditur. Differentia sumpta ex diversa causa
efficienti non est differentia specifica, sed tan-
tum numerica; ut constat in homine ab altero
homine genito, & Adamo immediatè à Deo
producto: Sed scientia Christo infusa à primo
conceptionis instanti, & scientia per se acqui-
sita distinguuntur solum per causas efficientes,
quia nimirum illa immediatè à Deo fuit facta,
ista verò acquisita proprijs actibus, ut art. seq.
dicemus: Ergo solo numero distinguuntur.

Respondeo negando Minorem, ad cujus pro-
bationem, distinguo Majorem: Differentia sum-
pta ex diversa causa efficiente, per accidens in-
specta ab effectibus, non est specifica, concedo
Majorem. Per se inspecta ab illis, nego Majorem;
& sub eadem distinctione Minoris, nego
Consequentiam; quia scientia infusa Christo
per se respicit Deum ut causam efficiëntem; & sci-
entia per se acquisibilis per se respicit intelle-
ctum agentem ut causam specierum, & actus in-
tellectus possibilis ut causam efficientem habi-
tum; & ideo non solo numero, sed specie di-
stinguuntur.

In talibus, Differentia penes causas efficientes
non potest esse prima, nisi solum in formis, quæ
à principio sumunt specificationem: Sed scien-
tia live sumpta pro habitu, sive pro speciebus,
non specificatur à principio: Ergo differentia
sumpta ex diversa causa efficiente nequit pri-
ma esse inter scientias, sed ut per se perant cau-
sas efficientes diversas, debent supponi distin-
ctæ ex diversitate objectorum: Sed objectum
scientiæ infusæ animæ Christi idem est cum ob-
jecto scientiæ acquisitæ, v. g. idem homo, quem
Christus per scientiam infusam cognovit, &
per scientiam acquisitam: Ergo non potest per
se causas efficientes diversas, & consequenter
non distinguuntur specificè.

Respondeo ex Capreolo in 3. dist. 14. qu. 1.
unicã art. 3. ad 1. contra secundam conclusio-
nem, concessã primã Consequentiam, distinguen-
do Minorem subsumptam: Est idem utriusque
objectum, materialiter, concedo Minorem;
formaliter, nego Minorem, & Consequentiam.
Nam distinctio formalis objectiva cum coinci-
dentia materiali in objecto, sufficit ad distincti-
onem specierum, actuum, & habituum: licet au-
tem eadem natura specifica v. g. lapidis, per
speciem infusam & acquisitam representetur,
non tamen sub eadem ratione; nam spe-
cies, abstracta à phantasmaticibus, illam repræ-
sentat per ordinem ad phantasmata; species
autem

autem infusa sine tali ordine; & consequenter sub maiori immaterialitate representatur per speciem infusam, quam per speciem acquisitam; ex quo fit, quod species per se infusa universalior sit in representando, quam species acquisita per se; illa enim nedum representat directè naturam quoad prædicata specificata, sed etiam omnia eius individua, secus autem species à phantasmate abstracta. Quæ solutio sumitur ex D. Thoma supra qu. 9. ar. 4. ad 3. ubi inter habitum scientiæ infusæ, & habitum scientiæ acquisitæ hoc statuit discrimen, quod iste acquiritur per comparationem humane mentis ad phantasmata; ille verò est alterius rationis, utpote à superiori descendens in animam, non secundum proportionem phantasmatum. Quibus verbis distinguit habitum scientiæ per se infusæ ab habitu scientiæ per se acquisibilis per hoc, quod objectum scientiæ acquisitæ dicit ordinem ad phantasmata à quibus fuit abstractum; objectum verò scientiæ infusæ sine dependentia à phantasmatis attingitur.

ARTICULUS II.

An Christus scientias per se acquisibiles proprijs actibus sibi comparaverit, vel eas à Deo per infusionem receperit?

14. **Q**uanvis apud Theologos certum & indubitatum sit fuisse in Christo præter scientiam beatam & infusam, scientiam per se & ex genere suo acquisibilem, dubitatur tamen de modo, quo Christus hanc sibi comparaverit; Plures enim existimant illam per accidens fuisse Christo infusam divinitus, sicut & Adamo, nè aliquando caruerit noticià clarâ naturali plurimorum objectorum, quæ per talem scientiam percepit. Ita docent D. Bonaventura, Scotus, Gabriel, & Durandus art. præc. relati, eamque tenuit D. Thomas in 3. dist. 14. qu. 3. art. 3. ut ipsemet fateatur hic art. 2. & supra qu. 9. art. 4. Ex Recentioribus verò hanc sententiam sequitur Suarez hic disp. 3. sect. 2. afferens scientiam per se acquisibilem infusam esse per accidens Christo quantum ad habitum & species necessarias ad demonstrationem rerum faciendas, licet non quoad experimentalem cognitionem.

Probabilior tamen videtur sententia, quam, retractatâ priori, tradit S. Doctor hic art. 2. & supra qu. 9. art. 4. ejusque Discipuli communitè amplectuntur, nimirum Christum prædictam scientiam proprijs actibus sibi comparasse, nè intellectus in eo maneret otiosus & frustraneus. Idem docent Vazquez, Beccanus, Ragusa, Theophilus Raynaudus, & alij.

S. I.

Hæc sententia ut probabilior eligitur.

Dico igitur: Christus scientiam per se acquisibilem proprijs actibus sibi comparavit, non verò eam solum à Deo per infusionem recepit.

15. **P**robatur conclusio duplici ratione, quam insinuat S. Doctor supra qu. 9. art. 1. Prima sic potest proponi. Si Christus scientiam per se acquisibilem proprijs actibus non acquisivit, sed eam solum per infusionem à Deo accepit, sequitur intellectum agentem Christi fuisse omninò otiosum & frustraneum: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud. Sequela probatur: Proprium officium intellectus agentis est facere speci-

es intelligibiles actu, abstrahendo eas à phantasmatis; ut docent Philosophi in libris de anima: Ergo si intellectus agens animæ Christi species aliquas non abstraxit à phantasmatis, sicut omnes Christus à Deo per infusionem accepit, rit omninò otiosus & frustraneus; frustra enim est id, quod non habet propriam operationem, ut dicitur 2. de cælo textu 17. cum unumquodque que fit propter suam operationem.

Hæc ratio non solum probat fuisse in anima Christi species proprijs actibus comparatae, sed etiam ipsum habitum scientiæ, quia in probabili sententia non est quid distictum ab alijs speciebus; cum quia licet admittatur illum esse quandam realitatem ab ipsis speciebus distinctam, tamen eadem videtur esse ratio de illa de speciebus, eò quod illa datur ad usum talium specierum, & quia connaturalis motus accipiendi habitum scientiæ est mediantibus speciebus, eò quod habitus ille sit lumen quoddam intellectuale acceptum & derivatum ab objectis: objecta autem sensibilia in se actu non habent vim producendi habitum intelligibilem, quousque mediantibus speciebus abstrahant actu intelligibilia, & sic ab illis educi possit virtus, quæ est lumen intelligibile tenens se ex parte intellectus.

Secunda ratio D. Thomæ ad hanc formam reducitur, Christo non solum sunt tribuendæ omnès scientiæ, sed etiam qualibet illarum secundum proprium & connaturalem modum habendi illam; sic enim non solum est periclitus per diversas scientias arque perfectiones, verum etiam & diversis modis. Sicut ergo Christus habuit scientiam beatam secundum proprium modum illius, scilicet permanentem, non tantum transeuntem, ut aliqui in via habuerunt; & sicut habuit scientiam per se infusam secundum modum proprium illius, scilicet per infusionem ita scientiam humanam, seu naturam suam acquisibilem, habere debuit modum humanum, scilicet per acquisitionem, non verò eam solum per infusionem à Deo recipere.

Addo quod, cum Christus ad paupertatem nostram ultrò ac volens se dimiserit, omnia quoque nobis comaturalia, quæ statum eius non dedecent, admittit; Sed connaturalis homini acquirendæ scientiæ naturalis modus est per actus proprios, & per abstractionem specierum à phantasmatis eam sibi comparare: Ergo Christus hoc etiam modo scientias per se acquisibiles sibi comparavit, atque ita verè in eis profecit, quod voluisse S. Lucam, cum dicit Christum profecisse sapientiâ & ætate, docet S. Ambrosius lib. de Incarnationis Dominice sacramento cap. 7. his verbis: *Quomodo profecit sapientiâ Dei (doceat te ordo verborum) profecit ætate, & profecit sapientiâ, sed humane est. Itaque ætatem ante pramisse (sic enim ipse legit) Itaque profecit ætate & sapientiâ, non ut cum Hieronymo Vulgata vertit, sapientiâ & ætate) ut secundum hominem crederes dictam; et ut enim non divinitatis, sed corporis est: ergo si profecit ætate humane, profecit sapientiâ hominis. Idem sentit sanctus Thomas hic art. 2. ad 1. ubi sic habet: *Talis scientia infusa anime Christi, quam scientia beatificans effectus agentis infinite virtutis, qui potest simul totum operari, & ita in neutra scientia Christus profecit, sed à principio eam perfectam habuit. Scientia acquisita causatur ab intellectu agente, & non simul totum operatur, sed successive.* Et sic secundum*